seisukoht ei olnud Nõuk. Liidule vastuvõetav ja ta esines omapoolse vastuettepanekuga — sõlmida kolme suurriigi sõjaline liit täielise vastastikkuse alusel, mille juures N. Liit garanteeriks oma naabrite puutumatust, kui seda teeksid ka Inglismaa ja Prantsusmaa. Kui Nõuk. Liit satuks oma abistamiskohustusest sõtta, peaksid Inglismaa ja Prantsusmaa teda aitama.

Inglismaa ja Prantsusmaa ei tahtnud algul laiendada oma kohustusi põhja poole Poolast, ka vaidlesid Balti riigid ja Soome vastu niisugusele kutsumata abistamisele, kuid Inglismaa ja Prantsusmaa nõustusid lõpuks siiski. Kohe aga tekkisid uued raskused abistamiskohustuste jõustumise kindlaksmääramisel. N. Liit asus seisukohale, et abi tema naabritele ei tule anda mitte ainult väljast tuleva sõjalise ohu puhul, vaid ka siis, kui N. Liidu naabrite s i s e e l u s oleks olnud muutusi või pöördeid, mida N. Liit oleks võinud lugeda hädaohtlikuks endale. Tekkis pikk vaidlus kaudse kallaletungi mõiste ja tema võimaluste pareerimise üle, mis jäigi lahendamata. Kuna arvati, et Nõuk. Liitu huvitab sõjalise kokkuleppe sõlmimine selleski ulatuses, mille kohta ei ole lahkarvamisi ning et siis osutub võimalikuks peletada kahtlusi ka lahtistelt küsimustelt, sõitsid Inglise ja Prantsuse sõjaväelised delegatsioonid Moskvasse. Keset käivaid läbirääkimisi tabas neid Nõuk. Liidu-Saksa mittekallaletungi- ja konsultatsiooni-pakti allakirjutamine, mis avas väljavaated Saksa-Vene koostööks. Saksamaa ja Nõuk. Liit olid leppinud, kommunismivaen Saksamaal kadunud, kominternivastane pakt purunenud. Kuidas oli see saanud võimalikuks? Millal oli teostunud murrang Saksa välispoliitikas?

Nõuk. Liidu ja Saksamaa lähenemise väliseks tunnuseks on kaubandusläbirääkimiste alustamine 21. juulil, kuid kahtlemata oli tendents lähenemisele tekkinud juba varem. Seda tuleb seada ühendusse vaadete muutumisega Nõuk. Vene suhtes. Hitleri üheks eesmärgiks peeti võrdlemisi üldiselt Ukraina vallutamist, et omandada Saksamaale selle maa rikkalikke toorainete allikaid. Prantsuse Kollane raamat kõneleb Berliini saadiku Coulondre'i raaportite najal, et Hitler olevat 3 korda (1938. a. oktoobris, 1939. a. jaanuaris ja märtsis) Poola välisminister Beckile teinud ettepanekuid koosminekuks Nõuk. Liidu vastu. Poolal oli selles suhtes Saksamaale tähtis osa. Sellega ühenduses olevat kõneldud siis ka Danzigi ja koridori tagasiandmisest Saksamaale, mille kompensatsiooniks Poola oleks võinud annekteerida Leedu koos Meemeli sadamaga. Missugused kaalutlused juhtisid Poolat, ei ole teada, kuid võib panna tähele, et ta hakkab lähenema Nõuk. Liidule ja lääne demokraatiatele, võõrduma Saksamaast. Saksamaal hakkab esile nihkuma teine seisukoht (oletatakse sõjaväe ja Ribbentropi oma), mis eelistab Nõuk. Liidu loodusvarade ka-

Eesti kroonika 1939, lk. 12